

nye Grænse, og den stærke Stemning, som Generalstrejkebegivenhederne fremkaldte i Befolkningen.

I 1922 stillede vi ganske rigtigt Forslag om Folkeafstemning, og den højtærede Regering og dens Parti vilde have staaet meget stærkere, hvis de var gaaet til denne Folkeafstemning og kunde have faaet et Flertal for Ordningen af 1922. Jeg tror ikke, de havde kunnet faa det, men hvis det havde været Tilfældet, vilde der virkelig være blevet Ro om den Nyordning af vort Militærvæsen, som blev gennemført, i Stedet for, at den nu føles fra alle Sider som værende af en saadan Skrøbelighed, at man er nødt til paa en eller anden Maade at tage den op til ny Behandling.

Den højtærede Minister fremsatte derpaa nogle Bemærkninger om Folkeafstemningssystemet i al Almindelighed, og hvad en svensk Kommission arbejdede med, hvordan det var gaaet i England i 1910 og forskellige andre Tilfælde. Jeg ser ikke, at noget af det har noget som helst Forhold til de Forslag og de Spørgsmaal, som foreligger her i Danmark, og jeg havde heller ikke det Indtryk, at den højtærede Minister gjorde Forsøg paa at sætte disse politiske Oplysninger i Forbindelse med den foreliggende Sag. Derimod nævnte den højtærede Minister med Rette, at i den danske Grundlov indtages Folkeafstemningssystemet en meget beskedent Plads — efter vor Mening en alt for beskedent Plads. Men naar dette er sagt, maa jeg dog tilføje, at den danske Grundlov udelukker ikke Folkeafstemning overfor store, afgørende Spørgsmaal, der vedblivende, jeg kan gerne sige gennem Aartier, ja, gennem Slægtled, deler Befolkningen, saaledes som dette Spørgsmaal har gjort det.

Nu er det Ministerens Opfattelse, at Folkeafstemning vel med Rimelighed kan anvendes overfor meget enkle Spørgsmaal, og han nævnte som Eksempel det vestindiske Spørgsmaal. Men efter hele den Behandling af denne Sag, som er gaaet forud her i Danmark, tror jeg ikke, det vil være vanskeligere for danske Vælgere at tage Standpunkt i Militærspørgsmaalet, end det i 1916 var at tage Standpunkt til Afgørelsen af det vestindiske Spørgsmaal.

Saa nævnte Ministeren, at der havde været ringe Deltagelse i Folkeafstemningen i 1920 om den nye Grundlov, under 50 pCt. Ja, men Ministeren ved saa godt, som alle vi andre ved det, at naar dette var Tilfældet, beroede det paa, at et af Landets største Partier direkte anbefalede at undlade at stemme, fordi det var misfornøjet med Be-

stemmelser i den Ordning, som blev truffet, og at der i Kraft af hele Situationen, som den den Gang forelaa, i et andet Partis Vælgerkorps ikke var nogen overvættets Tilbøjelighed til at deltage i denne Afstemning, selv om dette anbefalede af Partiets Rigsdagsrepræsentanter.

Den højtærede Minister spurgte, om man i Svejts stemte paa saa ubestemt Grundlag. Man har i Svejts to Former for Folkeafstemning. Man har Afstemning om Love, som er vedtaget af Rigsdagen, og saadan Afstemning kunde finde Sted her, hvis den højtærede Minister var villig til det, hvis Partiet Venstre kunde slutte sig til en Lovordning som den, det foregaaende Folketing har vedtaget. Allerede den Gang foreslog vi en saadan Afstemning, men dette afvistes. Man har imidlertid ogsaa i Svejts en anden Form for Folkeafstemning, nemlig en Afstemning, naar Krav derom rejses fra en Gruppe af Befolkningen og dens Repræsentanter. I saadanne Tilfælde kan man komme til Folkeafstemning om den Art Principspørgsmaal, som her foreligger Forslag om.

Den redelige Vælger vilde have svært ved at tage Standpunkt, siger den højtærede Minister, til et bestemt Tal som det, her er foreslaaet. Men Baggrunden for dette Tal er jo de ganske bestemte, fuldt udarbejdede Forslag, som alle danske Vælgere har haft Adgang til at gøre sig bekendt med, som i Kraft af en Overenskomst mellem den foregaaende Regering og det radikale Venstre blev vedtaget her i Tinget, og som nu foreligger i Landstinget, medens den højtærede Minister — det synes med store Anstregelser og mange Grublerier — prøver paa at hitte ud af, hvordan han skal faa bragt dem ud af Verden. Thi medens han for nylig afvejende, kan jeg næsten sige, erklærede, at det skulde snart ske, er der gaaet nogen Tid, uden at det er lykkedes Ministeren at faa dette bragt i Orden.

Men i hvert Fald, et saadant Forslag foreligger, og de 16 Millioner i det foreliggende Forslag er angivet netop under Hensyn til det før nævnte Lovforslag. Udgifterne er i dette beregnet til mellem 17 og 18 Mill. Kr. Med de Prisændringer, som siden har fundet Sted, vil et Beløb af 16 Mill. Kr. svare dertil. Jeg kan tilføje, at hvis den højtærede Minister kunde yde sin Tilslutning til dette Forslag, naar vi i Stedet for Angivelsen af 16 Mill. Kr. og den almindelige Bestemmelse om en Ordning, hvorved den tvungne Soldatertjeneste blev fjernet, satte et ganske bestemt Forslag svarende til det, der nu foreligger i Landstinget, og spurgte Vælgerne, om de vilde